

V. PĪ-PĀN MĪH BEH ĒNG
HIÁN-BĪ-KIÀⁿ KHÒAⁿ
Ê
HOAT-TŌ

1. Ní Malaria ê goân-thiông ê hoat-tō.

PĪ-pān po-lê phiⁿ kap sè ê po-lê phiⁿ, iàu-kín tiòh chin chheng-khì, nā sió-khóa bak-tiòh iú, hoeh boah-liáu bē pēⁿ, só-í tãi-seng tiòh chhòng chheng-khì, chiū-sī tiòh kòe kún tī

Potas. Bichromate	6 hūn
Acid Sulphuric	6 hūn
Tsúi	100 hūn

Tiòh kún 20 hun kú chiah piàⁿ iòh-chúi chhut-lâi, sòa ēng the lâu ê chúí sé po-lê phiⁿ kàu iòh-chúi lóng-chóng khí-lâi, jiân-aū hē tī kan-lâi kap hóe-chiú.

Chiam hoeh ê sí thang tui chéng-thâu-á á-sī hī-á chiah khí-lâi. Tãi-seng tiòh ēng pò-liâu lâi pák chéng-thâu-á, hoeh chiah ē khah khoài chhut. Iáu-bōe chiah tiòh tãi-seng ēng chit tè mī chìm hóe-chiú chhut-lát chhit chéng-thâu-á chiah chiah. Hoeh lâu chhut-lâi tiòh thèng-hāu ū kàu-giáh tōa tih chiah ēng hit tih hoeh tiám tī po-lê phiⁿ ê tiông-ng.

Po-lê phiⁿ beh boah hoeh hit-bīn, kiaⁿ-liáu ē bak-tiòh phōe-hu ê iú.

Taⁿ chit tih hoeh í-keng tī po-lê-phiⁿ-nih tiòh koh kiáh chiah, chiah ēng chiah thán-hoáiⁿ kài chit-chōa hō I chin pòh. Kài-liáu hoeh tiòh hō I ka-tī ta-khì, chiah ēng Leishman ê ní-sek, chiàu kì tī ē-té ê hoat-tō lâi ní.

Leishman ê ní-sek	1/2-1 hun kú
Thi ⁿ tēng-pōe ê khi-chúi	5 ” ”
Sòa sé, sé-liáu koh tih khi-chúi	1 ” ”

Aū-lâi hō po-lê-phiⁿ ka-tī ta-khì. Beh khòaⁿ tiòh ēng chit tih Immersion iú tih tī hoeh téng, chiah ēng hián-bī-kiàⁿ ê 1/12 po-lê-kiàⁿ-thâu lâi khòaⁿ.

2. Ní môe-tók ê sè-khún ê hoat-tō

(Treponema of Syphilis)

Tiòh ēng chit ki chiah ùn tām-pòh iúⁿ-môe chhng ê chiap lâi boah tī po-lê-phiⁿ, hō I pòh-pòh, chhòng-ta, chiū chiàu ní Malaria tók-chu ê hoat-tō lâi ní, put-kò tiòh ní pòⁿ tiám cheng kú.

3. Khòaⁿ Filaria ê goân-thâng ê hoat-tō

Beh khòaⁿ Filaria ê thâng, hoeh tiòh chiàu kì tī téng-bīn ê hoat-tō lâi chiah, put-kò chám-jiân khah-chē hoeh. Hoeh tih hē tī po-lê-phiⁿ-nih liâm-piⁿ tiòh ēng sè ê po-lê-phiⁿ lâi khâm, chiah ēng tē 3 hō ê po-lê-kiàⁿ-thâu* lâi khòaⁿ, chhōe-tiòh ū só-chāi hoeh-lún loān-loān kiân, chiah oāⁿ tē 7 hō ê po-lê-kiàⁿ-thâu

siông-sè khòaⁿ.

Nā beh tãi-seng ní chiah khòaⁿ, tiòh pī-pān chit phìⁿ po-lê boah hoeh chhin-chhiūⁿ beh khòaⁿ *Chit-hō po-lê-kiàⁿ hō-thâu, sng chiàu Leitz ê hián-bi-kiàⁿ.

Malaria ê goân-thiông ê khoán, put-kò tiòh boah khah kâu; ná kâu ná hó.

Thèng-hāu ta-khì, chiah kui-tè tiòh chìm-chúi, boah hoeh hit bīn ñg ē-té, siang thâu bóe tiòh khòa-teh, hō boah hoeh hit bīn bē kháp-tiòh té chúi ê óáⁿ-té. Lâu kàu hoeh sek lóng lī, chiah thèh khí-lâi thèng-hāu ta, jiân-āu chìm Alcohol 1 hūn, Ether 1 hūn kàu chấp hun kú, koh chhòng ta, chiah ēng Haematoxy lai ní. Tiòh ní kàu-giáh ơ chiah sé, jiân-āu chìm chéⁿ-chúi 5 hun kú. Chhòng ta tih Canada Balsam chiah khàm sè-ê po-lê-phìⁿ, sòa ēng hián-bi-kiàⁿ khòaⁿ.

4. Ní niáu-chhú-un ê sè-khún.

(Bacillus Pestis).

Chiam lāng ê hoeh á-sī ēng chù-siā ê chiam thiu niáu-chhú-un só seⁿ liáp-á-chiap chiah boah tī po-lê-phìⁿ-nih. Chhòng ta, chiah ēng hóc-chiu-teng ê hóc lai nā.

Ēng Carbol Fuchsin, 1, 2 tih, tih tī po-lê-phìⁿ kàu 2, 3 biáu kú chiah sé-khí-lâi; chhòng ta, sòa tih Canada Balsam; ēng sè ê po-lê-phìⁿ khàm, chiah ēng hián-bi-kiàⁿ tē 1/12 hō ê po-lê-kiàⁿ-thâu lai khòaⁿ.

5. Ní iô-siāng kap bâ-hong ê sè-khún.

(Bacillus Tuberculosis, Bacillus lepra).

Thâm, jiō, phīⁿ-sái, lāng, á-sī hoān-nā beh giām ê mih, tiòh boah tī po-lê-phìⁿ chiah hō i ta-khì. Ēng hóc-chiú-teng ê hóc lai nā, jiân-āu chiàu kì tī ē-té ê hoat lai ní.

Hiáⁿ sio ê Carbol Fuchsin ní 10 hun kú. Ēng chúi sé.

Chìm Ac. Nitric (25 p.c.) kàu sek-tī khòaⁿ lóng bô.

Ēng chúi sé.

Loeffler's Methylene Blue ní 2 hun kú.

Chhòng ta, chiah tih Canada Balsam.

Ēng sè ê po-lê-phìⁿ khàm, sòa ēng hián-bi-kiàⁿ tē 1/12 hō ê po-lê-kiàⁿ-thâu lai khòaⁿ.

6. Ní siáp-cheng sè-khún ê hoat-tō.

(Gonococcus).

Ēng chít ki chiam oeh-khí-lâi tām-bòh jiō-kng á-sī bák-chiu só seⁿ ê lāng, á-sī put-lūn beh giām ê chiap sòa boah tī po-lê-phìⁿ hō i pòh-pòh; chhòng ta, chiah ēng hóc-chiú-teng ê hóc lai nā. Jiân-āu ēng

Gram ê hoat-tō lai ní, chiū-sī ēng

Gram tē it ê iòh-liāu ní 5 hun kú.

Eṅg chúí sé.

Gram tē jī ê iòh-liâu ní 1/2-1 hun kú.

Eṅg Alcohol (90p.c.) sé kàu sek-tī chha-put-to lóng lī. Chiah ēng chiâu-chṅg kâu ê Bismark Brown chúí ní 2 hun kú.

Eṅg chúí sé sòa chhòng ta.

Tiòh Canada Balsam, ēng sè ê po-lê-phiⁿ khàm chiah ēng 1/12 hō ê po-lê-kiàⁿ-thâu lâi khò^a.

7. Ní kí-û ê sè-khún.

(Staphylococci, Streptococci, Diplococci, Bacilli).

Tiòh Chiàu kì tī tē 4 hāng ê hoat-tō lâi ní; put-kò m̄ thang ēng Carbol Fuchsin; tiòh ēng Loeffler Methylene Blue lâi ní 5 hun kú.

Nā beh giām nâ-aû seⁿ ké-phôe ê sè-khún (Diphtheria) tiòh ēng mī-lián lâi chhit nâ-aû seⁿ ké-phôe ê só-chāi, chiah ēng tām-pòh tiâu tī mī-lián ê chiap, ēng téng-bīn só kì ê hoat-tō.

8. Khò^a sián ê si-chōng-khún ê hoat-tō.

(Tinea Favosa, Trichophytina, Versicolor, Circinata, Imbricata etc.)

Tùi seⁿ-sián ê só-chāi tiòh chhoah chit-ki m̄ng (khah té-ê khah hó), á-sī khau tām-pòh sián phí kí-lâi; chiah hē tī po-lê-phiⁿ sòa tih n̄ng saⁿ tih Liqueur Potassae lóh-khi; ēng sè ê po-lê-phiⁿ lâi khàm, chiah ēng tē 7 hō po-lê-kiàⁿ-thâu khò^a.

Nā beh ní, tiòh chiàu Gram ê hoat-tō lâi ní; put-kò tiòh tēng-pōe kú lâi ní, ní-liáu tiòh chìm Aniline oil hō i chiáⁿ chheng, ēng Xylol sé; sòa tih Canada Balsam chiah ēng sè ê po-lê-phiⁿ khàm.

9. Khò^a sái ê thāng-n̄ng.

(Ascaris, Trichocephalus, Ankylostomum).

Tiòh tãi-seng chiong chit n̄ng tih khi-chúí tih tī po-lê-phiⁿ ê tiòng-ng; áu-lâi ēng hóe-chhâ-ki oeh tām-pòh sái kí-lâi, chha-put-to chit-liáp bí tōa, chiah chiong hit tē sái lā tī hit tih chúí ê lâi-bīn, chiah ēng sè ê po-lê-phiⁿ khàm. Aū-lâi ēng tē 3 hō ê po-lê-kiàⁿ-thâu lâi khò^a.

Khò^a-liáu thāng-n̄ng m̄ chai sī sím-mih n̄ng, tiòh oāⁿ tē 7 hō ê kiàⁿ-thâu lâi khò^a, chiah ē hun-piat. Ū chit-hāng iàu-kín, chiū-sī só hē tī hō ê po-lê-phiⁿ ê sái m̄ thang siuⁿ khó, iā m̄ thang iuⁿ kà.

10. Khò^a chò-lī goân-thiông ê hoat-tō.

(Amoeba)

Nā beh khò^a chò-lī ê Amoeba, sái tiòh ēng téng-bīn só kì ê hoat-tō. Put-kò chúí tiòh oāⁿ, ēng Gram tē jī ê iòh-liâu lâi lā. The khò^a ê sī-chun, iàu-kín tiòh chhiâu hit ê hián-bī-kiàⁿ ê jia-kng-khi hō i ê khang khah sè. Nā siuⁿ kng, sī oh-tit khò^a.

11. Chhiat liū kap ní ê hoat-tō.

Tāi-khí-seng tiòh pī-pān chit tè só beh chhiat ê liū-bah, chha-put-to chit-liáp ho-lin-tāu tōa; ná tōa ná oh tit chhiat. Iáh tiòh chiàu ē-té só kì ê chhù-sū hē tī po-lê-kan. Aì khah lī-piān tiòh ēng 60 cc. ê kan; kan-chhùi tiòh khoah-ê; ēng po-lê-that that-ê.

1. Alcohol (50 p.c.)	Tiòh lâu tī
ták kan;
siāng chá
thèh khí-lái
tiòh 4 tiám
cheng kú.
2. Alcohol (90 p.c.)	
3. Absolute Alcohol	
4. Absolute Alcohol	
5. Chloroform	
6. Chloroform kap Paraffin lách	

7. Sio ê Paraffin lách 55°C	Ták kan hē 2
tiám cheng kú.
8. Sio ê Paraffin lách 55°C	

Hit tè liū-bah chia hē tī bô-nih, sòa piàⁿ sio lách lòh-khì kàu tīⁿ. Bô tiòh chìm léng-chúi hō i kín-kín kian-tēng.

Kian-tēng liáu tiòh siah lách hō i sì kak ê khoán, chiah liām tī chhiat-bah ê khí-khū; ēng khí-khū lái chhiat ná pòh ná hó. Chhiat-liáu tiòh hō i phū tī sio chú i téng-bīn hō i pēⁿ-pēⁿ, bē kng-lian; chiah ēng sè ê po-lê-phiⁿ lái hō, hō liām tī-hia. Aū-lái hē tī hóc-lô hang chha-put-to poàⁿ tiám cheng kú, nā bô án-ni chhòng sio kiaⁿ-liáu teh ní ê sī-chūn bah-phiⁿ lī-khui sè ê po-lê-phiⁿ. Beh ní tiòh chiàu kì tī ē-té ê hoat-tō lái ní; iā tiòh ēng sī-pió ê po-lê-kiàⁿ té chia hē iòh-liāu.

1. Xylol (hòa lách)
2. Alcohol (hòa Xylol)
3. Chúi (hòa Alcohol)
4. Haematoxylin chú i: tiòh ní kàu-giáh σ, m̄-thang kòe-thâu.
5. Chéⁿ-chúi hō Haematoxylin tng-chheⁿ.
6. Van Giesson kúi biáu kú.
7. Absolute Alcohol
8. Absolute Alcohol
9. Clove iū
10. Xylol
11. Tih Canada Balsam sòa khàm sè ê po-lê-phiⁿ. Siāng iàu-kín: Teh ēng chia hē iòh-liāu tui chit hāng oāⁿ bah-phiⁿ khí hit-hāng, tek-khak m̄-thang hō

bah-phìⁿ ta-khì. Nā chit-pái ta-khì, lō-bóe khòaⁿ bē bēng.

Lūn chiaⁿ ê ní-sek, nā beh ka-tī chē, thang chiàu kì tī ē-té ê hoat-tō lāi chē.

Leishman ê ní-sek.

Leishman hún á-sī oân	0.015
Methyl Alcohol	10.0

Carbol Fuchsin

Chiâu-chng kâu ê Fuchsin chiú	10.0
Lotio Carbolic (1-20)	100.0

Chò Lotio Carbolic tiòh ēng khì-chúi, m̄-thang ēng chheⁿ-chúi.

Loeffler Methylene Blue

Chiâu-chng kâu ê Methylene Blue chúi	30.0
Liq. Potassae (1-10,00)	100.0

Gram

Tē it ê iòh-liāu

Chiâu-chng kâu ê Gentian Violet chiú	10.0
Lotio Carbolic (1-20)	100.0

Tē jī ê iòh-liāu

Iodine	1.0
Potas Iodide	2.0
Khì-chúi	300.0

Haematoxylin ê ní-sek

Haematoxylin hún á-sī oân	4.0
Alcohol (95 p.c.)	25.0

Haematoxylin chhòng-soàⁿ tī Alcohol chiaⁿ thiⁿ chiâu-chng kâu ê

Ammonia Alum

Tsúi	400.0
------	-------

Khng tī bô that ê po-lê-kan 2, 3 lé-pái kú.

Kng tsóa kòe lī, jiân-aū thi ⁿ Glycerine	100.0
Alcohol (95p.c.)	100.0

Koh khng tī ū kng ê só-tsāi 2 lé-pái kú

Koh kòe lī chiaⁿ lòh tī po-lê-kan sò that khí-lāi.

Van Giesson

Tiòh seng pī-pān chiâu-chng kâu ê Acid pierie tsúi, chiaⁿ thiⁿ Acid

Fuchsin tsúi (1/2 p.c.) kàu chin āng, chha-put-to chhin-chhiūⁿ phū tô-chiú ê āng.